

Silvia Porubánová
výkonná riaditeľka

V Bratislave, dňa 26. apríla 2024

Vážený pán poslanec Národnej rady Slovenskej republiky,

dovoľte mi obrátiť sa na Vás v mene Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej len „Stredisko“) v súvislosti s **návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Rudolfa HULIAKA, Dagmar KRAMPLOVEJ, Milana GARAJA a Adama LUČANSKÉHO na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony**, parlamentná tlač č. 245 (ďalej len „návrh zákona“), predloženým do Národnej rady Slovenskej republiky dňa 27. marca 2024.

Stredisko je vnútroštátnou inštitúciou na podporu a ochranu ľudských práv zriadenou zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva. V súlade so zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), v znení neskorších predpisov plní Stredisko zároveň mandát antidiskriminačného orgánu. Hlavným poslaním Strediska je sledovať a vyhodnocovať uplatňovanie ľudských práv a základných slobôd, vrátane zásady rovného zaobchádzania v Slovenskej republike.

Deklarovaným cieľom návrhu zákona je „zvýšiť transparentnosť financovania mimovládnych neziskových organizácií, ktoré predstavuje kľúčový prvok pre posilnenie dôvery verejnosti voči mimovládnym neziskovým organizáciám formou zverejňovania informácií o daroch a darcoch, ak ich výška presiahne jednorazovo alebo v kumulatívne zákonom zadanú hodnotu.“ Podľa Strediska zákon **nie je vhodným prostriedkom na uskutočnenie deklarovaných cieľov**, ktoré v zmysle dôvodovej správy návrhu zákona predstavujú najmä zvýšenie dôveryhodnosti a transparentnosti, zodpovedné hospodárenie a podporu dôvery a zapojenie verejnosti. Naopak, Stredisko považuje návrh zákona vrátane procesu jeho prijímania, ktoré sa uskutočnilo bez konzultácií s relevantnými organizáciami občianskej spoločnosti za spôsob, ktorý oslabuje a podkopáva už vybudovanú dôveru ľudí voči

občianskej spoločnosti. Zároveň ju vykresľuje ako nepriateľa a prispieva k obmedzovaniu demokratického priestoru a stigmatizácii organizácií, ktoré svojou dlhodobou a neúnavnou prácou zlepšujú stav ľudských práv na Slovensku a v mnohých sférach dopĺňajú alebo supľujú úlohy štátu. Zákon teda prináša riziko stigmatizácie a diskreditácie určitých organizácií, vykonávajúcich legitímne činnosti a vyvoláva nedôveru, strach a nepriateľstvo voči takýmto organizáciám, čím nadmerne sťažuje ich fungovanie a činnosti.¹

Návrh zákona okrem deklarovanej potreby zvýšenia transparentnosti prostredníctvom zverejňovania informácií o darcoch, veriteľoch a prispievateľoch zavádza aj označenie „**organizácia so zahraničnou podporou**“ všetkých mimovládnych organizácií, ktorých príjmy zo zahraničia za jeden kalendárny rok presiahnu 5.000 EUR. K „nálepkovaniu“ mimovládnych organizácií v zmysle maďarského zákona č. LXXVI z roku 2017 o transparentnosti organizácií, ktoré sú príjemcami zahraničnej pomoci zaujala stanovisko aj Benátska komisia, ktorá uviedla, že takéto označenie so sebou **nesie riziko stigmatizácie takýchto organizácií**, čo negatívne ovplyvňuje ich legitímnu činnosť a **má ochromujúci účinok na slobodu prejavu a združovania**.²

Stredisko si v tejto súvislosti dovoľuje upozorniť na závažnosť hroziacich dôsledkov vyplývajúcich zo skutočnosti, že návrh zákona je do značnej miery totožný s maďarským zákonom o transparentnosti, ktorý v zmysle rozsudku Súdneho dvora EÚ porušoval právo Európskej Únie a ktorý bolo Maďarsko nútené zrušiť v dôsledku uvedeného rozsudku. Navyše, viaceré ustanovenia návrhu zákona zavádzajú prísnejšiu reguláciu ako maďarský zákon. Za jednu z najzávažnejších zmien možno považovať právomoc Ministerstva vnútra SR zrušiť mimovládnu neziskovú organizáciu v prípade nesplnenia stanovených povinností, čo Stredisko považuje za alarmujúce.

Stredisko si dovoľuje poukázať aj na skutočnosť, že návrh zákona je v priamom rozpore **so slobodou združovania** občanov, ako jedným zo základných pilierov demokratickej a pluralitnej spoločnosti, ktorú okrem Ústavy Slovenskej republiky zakotvuje aj Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Charta základných práv EÚ. Neprimeranosť takéhoto zásahu do slobody združovania zo strany štátu potvrdil aj Súdny dvor EÚ v konaní proti Maďarsku, keď skonštatoval, že povinnosti registrácie, podávania vyhlásenia a zverejňovania, ktoré majú „organizácie, ktoré sú príjemcami zahraničnej pomoci“, ako aj sankcie obmedzujú právo slobodne

¹ OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights: [Note on legislative initiatives](#) on transparency and regulation of associations funded from abroad or so-called “foreign agents laws” and similar legislation and their compliance with international human rights standards, Opinion-Nr.: NGO-GEO/465/2023 [JB], p. 5.

² Venice Commission, Hungary - [Opinion on Draft Law on the Transparency of Organisations Receiving Support from Abroad](#), CDL-AD(2017)015, para 65.

sa združovať.³ Okrem toho Súdny dvor EÚ dospel k záveru, že maďarský zákon bol v rozpore aj s **voľným pohybom kapitálu, právom na osobný a rodinný život a právom na ochranu osobných údajov** a zároveň „**zaviedol diskriminačné a neodôvodnené obmedzenia v súvislosti s darmi zo zahraničia v prospech organizácií občianskej spoločnosti**“.⁴

Nakoľko návrh zákona je koncipovaný ešte prísnejšie, ako to bolo v prípade Maďarska, pričom nezohľadňuje potenciálne negatívne dopady na organizácie občianskej spoločnosti, Stredisko sa domnieva, že jeho prijatím by došlo k porušeniu práva EÚ, a to v priamom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ.

Vážený pán poslanec Národnej rady Slovenskej republiky,

dovoľte mi požiadať Vás, aby ste návrh zákona, ktorý má postihnúť prevažnú väčšinu mimovládnych organizácií na Slovensku, nepodporili a prispeli tak k ochrane základných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách ratifikovanými Slovenskou republikou. Stredisko je pripravené poskytnúť Vám v prípade ďalších otázok súčinnosť a potrebné informácie.

S úctou,

³ [Court of Justice of the European Union](#) (CJEU), Commission v. Hungary Case C-78/18, 18 June 2020, para 119.

⁴ Ibid., para 143.